

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopis se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Haročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Žalostne posledice.

Vsačega pravega rodoljuba mora navdavi čim dalje večja žalost, ko vidi, da se Nemci vedno bolj šopirijo in napredujejo, dočim Slovenci vidno nazadujemo. O pravicah koroških in štajerskih Slovencev si niti govoriti ne upamo, kajti te so že tako v kot potisnjene, da bi se človek zjokal. Meje se na severu krčijo; nemško obrambno, v resnici pa napadalno društvo »Südmarka«, pokupuje slovensko zemljo in naseljuje trde privandrane Nemce. Iz uradov odpravljajo še tisto trohico pravic slovenskega jezika, ki so si jih vneti rodoljubi in naši državni poslanci v prejšnjih letih priborili s tem, da ne sprejemajo uradnikov slovenske narodnosti, ali jih pa nastavljajo na Kranjsko.

Kdo naj pa brani te pravice? Mar li državnozborski zastopniki štajerskih in koroških Slovencev? Ti so vsi klerikalci in pod dr. Šusteršičevo komando, ki ima edino željo, da pri vsaki priliki ugodi vladi in zato tudi vse poslance povleče za seboj. In če v parlamentu drže z vlado, ali morejo potem nasprotovati isti vladi, ki tlači Slovence? Ne! In če se kdaj postavijo po robu in očitajo vladi krivice, ki jih doprinaša nad slovenskim narodom, je to le pesek v oči, humbug, da mu ga ni para! Videli smo to pri štajerskem poslancu dr. Verstovšku, ki je najprej grmel proti vladi in justičnemu ministru, ko je pa videl, da bo dr. Hohenburger res lahko dobil nezaupnico, je pa umaknil tak predlog, le da bi vlada ne imela sitnosti. Kdor pazno zasleduje delovanje klerikalnih poslancev v državnem zboru, je tako početje velikokrat opazil. Najprej veliko grmenja, potem pa sramotno umikanje, kajti dr. Šusteršič noče, da bi se delalo vladi neprimlike.

Roka roko umiva! Še nikjer se ni tako pokazalo, kakor v politiki klerikalne stranke. Vlada stori klerikalcem vse, kar hočejo, da se zatire napredna stranka na Kranjskem. Naj so zakoni še tako krivični, vlada jih bo odobrila in predlagala v sankcijo. Vlada daje tudi mastne podpore

klerikalnim zavodom in zadrugam. Vse to pa stori, da odvzame Slovincem počasi njih tako težko pridobljene pravice, da daje Nemcem na Kranjskem vse, kar le pože, da nastavlja na čelo vseh važnejših uradov, kjer so bili poprej Slovenci, zagrizene Nemce, ki že skrbijo, da se zatira slovenski jezik.

Klerikalci streme le za popolno nadvlado na Kranjskem in za uničenje naprednjakov. V to svrhu so pripravljene vse dovoliti vladi in Nemcem. **Toda kdo ima pri tem škodo? Edinole slovenski narod in nihče drugi!**

Naprednjakov na Kranjskem ne bodo ugonobili, ker ti se ne manjšajo, ampak jih je zlasti na deželi vsak dan več. Krivica rodi odpor in ljudem se odpirajo oči. Tem torej ne morejo mnogo škodovati.

Toda na slovenskem telesu pa škodujejo neizmerno, v tem so **največji izdajalci slovenske stvari**. Poglejmo le na Kranjskem. Pred petimi leti so imeli tiste pravice, ki jim gredo na Kranjskem, vendar so bili več kot enakopravni s Slovenci. — Danes posedujejo vsa vodilna mesta: imajo vse deželno predsedstvo, imajo vse deželnosodno predsedstvo, imajo okrožno-sodno predsedstvo v Rudolfovem, imajo državno pravdnštvo v Ljubljani, ki so pri njem vsi referenti razen enega Nemci, imajo finančno prokuraturo, ki so pri njej ravno tako vsi uradniki razen enega sami Nemci, imajo finančno ravnateljstvo, imajo dvoje nemških gimnazij v Ljubljani in v Kočevju, imajo realko v Ljubljani, imajo od ljubljanske občine vzdrževane ljudske šole, imajo zastopstvo v ljubljanskem občinskem svetu, imajo zbog zastarelega volilnega reda četrtino vseh deželnih poslancev, imajo za ono malo število nemških šol lastnega deželnega šolskega nadzornika — in to vse za 2%, reci dva odstotka Nemcev na Kranjskem.

In skoro vse to so si pridobili, odkar imajo klerikalci gospodarstvo v deželi! Ali morejo klerikalci utajiti, da se ni to z njih voljo zgodilo? Ne! Tako so klerikalci ne samo najhujši teroristi in krivičniki, ampak so tudi narodni izdajalci, ki so še

danes pripravljeni za vsako korist, ki bi jo imela njih stranka, izdati vse narodne svetinje!

In v njih taboru je večina Slovencev! Ali smo res že tako odreveneli, ali smo res že tako mlačni, da ne vidimo nevarnosti, v kateri je naš narod, ako bo še dolgo gospodovala klerikalna stranka na Kranjskem? Ali ni več onih navdušenih, iskrenih rodoljubov, ki so vse svoje osebne koristi zapostavljali koristim naroda? Ne, še se čutimo Slovence, še ni izumrl v nas ponos, da moramo svoje moči posvetiti obrambi, da se ohranimo v času, ko Nemci že preko naših glav silijo na Jadransko morje! V to svrhu je pa treba, da se združijo vsi tako misleči Slovenci, da vržejo propadlo, izdajalsko stranko klerikalcev iz dežele, sicer bo njeni samogoltnosti zapadla tudi naša rešitev. To pa prav gotovo, kajti brezdomovinski klerikalec še nikoli ni narodno čutil!

Dogodki na Balkanu.

Mir?

Kakor smo zadnjič poročali, je bilo v prejšnjem tednu še vedno pričakovati, da izbruhne bratomorna vojna na Balkanu, kajti armade zaveznikov so si že stale nasproti in posamezni oddelki so se že sempatja spoprijeli. Ruski car je sicer ponudil, da bo sam razsodil prepir, toda niti Bolgari, niti Srbi se izprva niso hoteli podvreči njegovemu razsodišču. Srbija je zahtevala, da se poprej popravi pogodba med njimi in Bolgari, dočim so zadnji vztrajali na tem, da se pogodba nespremenjena obdrži.

Ko je bila napetost na vrhuncu in ko je javnost tako v Srbiji, kakor na Bolgarskem odločno zahtevala rešitev spora v vojni, se je srbski ministrski predsednik Pasić postavil v nasprotje z drugimi ministri in s celo javnostjo ter bil za to, da se Srbija podvrže carjevemu razsodišču. Vsled tega je podal tudi demisijo (odstop) celega ministrstva, toda kralj Peter ni sprejel njegovega odstopa, ampak ga po-

veril, da sestavi novo ministrstvo. To bo storil, če skupščina odobri njegovo stališče. Največja nevarnost je menda odstranjena in vse vesti iz Beograda, Sofije in Petrograda soglašajo, v tem, da je pričakovati mirne rešitve srbsko - bolgarskega spora.

Srbska vlada vztraja na stališču svoje zadnje note, ki jo je izročila Bolgarski, in zahteva sestanek vseh štirih balkanskih ministrskih predsednikov v Petrogradu, v slučaju nesporazuma pa razsodišče na najširši podlagi o vseh spornih vprašanjih, ki se tičejo življenjskih interesov Srbije in katera so sporna med Bolgarsko in med ostalimi zavezniki.

Črnogorski ministrski predsednik v Beogradu.

V Beograd je iz Skoplja prispel črnogorski ministrski predsednik Vukotić. — Vukotić odpotuje skupno s Pasićem na sestanek balkanskih ministrskih predsednikov v Petrograd.

Albanske čete na grškem ozemlju.

Provizorična albanska vlada v Valoni je organizirala roparske čete, ki vpadajo na ozemlje, ki ga je zavzela grška armada.

Izbruh sovražnosti med Bolgarijo in Srbijo. — Bitka ob Zletovski reki.

V sredo ponoči so bolgarske čete, in sicer ena cela divizija infanterije s potrebno artilerijo, nenadoma prekoračile reko Zletovo in pričele prodirati na celi fronti. Srbi so na bolgarsko prodiranje takoj odgovorili z močnim streljanjem. Že ponoči se je vnela silno krvava bitka, ki je trajala do jutra in se je v četrtek še vedno nadaljevala. Srbom se je posrečilo napad odbiti in pognati Bolgare na vsej fronti nazaj čez reko Zletovo. V bitki je bil baje uničen en cel bolgarski polk. Izgube so na obeh straneh velike, a še niso znane. V četrtek se je ves dan slišalo med Štipom in Krivo Palanko silno grmenje topov. — Prebivalstvo je tem bolj razburjeno, ker misli, da se je vojna že pričela. Od uradne strani ni izvedeti nobenih podrobnosti. — Vlada je samo izdala zvečer uradni komunikacije, ki potrjuje, da so Bolgari napadli srbske čete ob reki Zletovi in izjavlja, da je srbska armada po ostrem boju vrgla napadalca na vsej fronti nazaj. V sredo večer se je sestel srbski ministrski svet, ki je ukrepal o nadaljnjih korakih. Na seji se je poudarjalo, da je treba storiti vse, da se dogodki prejšnje noči ne razširijo v nevarne komplikacije. Z ozirom na nesigurnost položaja, je Pasić svoj eksposé, ki je bil napovedan za četrtek, odgodil na petek. — Srbski tiskovni urad je dobil zvečer še sledeče nadaljno poročilo: Po prvem napadu bolgarskih čet ob 2. ponoči, je sledil drugi naskok na srbske pozicije, ki je bil mnogo večji. Srbi so mirno opazovali gibanje bolgarskih čet, a ko so Bolgari prekoračili reko Zletovo, so pričeli

takoj streljati, nakar se je ob vsej fronti razvila jako huda bitka. Srbi so končno naskočili Bolgare z bajonetnim naskokom in jih prisilili, da so se umaknili v divjem begu. Bolgari so pustili na bojišču veliko število mrtvih in ranjenih. Bitka se je končala s popolno srbsko zmago in so Bolgari zapustili srbski teritorij.

Bolgarija je nameravala napovedati vojno.

»Daily Telegraph« javlja iz Sofije, da je bila Bolgarska popolnoma pripravljena, napovedati vojno. Dala je natisniti že vojne proklamacije. Objavljen je te proklamacije pa je izostalo na intervencijo in silen pritisk ruskega in francoskega poslanika, ki sta pravočasno izvedela za nakano bolgarske vlade in jo z energičnim nastopom preprečila.

Srbija je sprejela rusko razsodišče.

»Riječ« javlja: Srbija je brezpogojno sprejela rusko razsodišče na temelju srbsko - bolgarske zavezniške pogodbe iz l. 1912. Pri tem pa je poudarjala stališče, da se Rusija pri razsodišču ne sme dati voditi le od besedila mrtvih črk, marveč mora primerno upoštevati dejanski položaj in življenjske interese Srbije. — Ruski politični krogi so mnenja, da bo ruski pravorek izrečen že v najkrajšem času.

Razgled po svetu

Državni zbor.

V petek dne 20. t. m. se je odgodil državni zbor. Kaj je napravil v dolgem poletenskem zasedanju, bi težko povedali. Razen provizornega poslovnika in proračuna — torej želje vladi, kar bi sicer vlada s § 14. sama uveljavila, se ni prav nič drugega sklenilo. Poslanci so prazno slamo mlatili. Uradnikom obetajo ureditev plač in časovno napredovanje že par let, pa niti tega niso spravili pod streho. Zdaj se je najbolj jasno pokazalo, da vlada s tem parlamentom doseže le tisto, kar sama želi. Česar pa noče, da bi se sprejelo, pa tudi zabrani. Poslanci so kakor leseni možički, ki jih vlada lahko na vrvi poteguje, da plešejo. Pričela se je namreč pri vseh strankah zakulisna ali politika kravjih kupčij. Vsaka stranka se pogaja na tihem z ministri, kaj ji hoče vlada dati, ako glasuje zanje. In tu barantajo tako dolgo, da se zedinijo. Take kravje kupčije sklepajo tudi naši klerikalni poslanci, zato pa gredo, odkar jih dr. Šusteršič vodi, vedno z vlado, naj si je potem to v dobrobit naroda ali ne. Denar daj, vlada, potem se damo kupiti! Po tem načelu je uravnano vse delovanje naših klerikalnih poslanecev. Videli smo to pri vseh prilikah in zlasti v slučaju, ko se je šlo, da se justičnemu ministru Hohenburgerju izreče nezaupnica. Poslanec dr. Ravnihar je hotel popraviti klerikalno izdajstvo in je vložil tozadevni

predlog, toda zbornični predsednik dr. Silvester ga ni dal na glasovanje, češ, da ne spada k dnevnemu redu. — Sklep je ta, da vsa državnozborna delegacija ne dela nič, ampak vleče le dijete ter sprejema to, kar vlada hoče.

Jugoslovansko vseučilišče v Sarajevu.

Pred kratkim je šla po časopisih vest, da hoče skupni inančni minister Bilinski v Sarajevu ustanoviti jugoslovansko vseučilišče. »Bosnische Korrespondenz« javlja, da hoče Bilinski v prihodnji proračun postaviti primerno vsoto za vzgojo učnih moči za to vseučilišče, ki pa naj se ustanovi šele v poznejšem času. »Hrvatski Dnevnik« pravi, da protestirajo bosanski katoličani in mohamedanci proti ustanovitvi tega vseučilišča, češ, da se hoče ustanoviti Srbom na ljubav in proti Zagrebu. Hrvatje zahtevajo, da mora biti zagrebško vseučilišče jugoslovansko kulturno središče. Obenem pravi »Hrvatski Dnevnik«, da so tudi Slovenci (klerikalni) proti vseučilišču v Zagrebu, češ, da je slovenska zahteva starejša in se mora prej izpolniti. Vse to je po zatrdilu »Slovenskega Dnevnika« napotilo ministra Bilinskega, da je opustil misel na ustanovitev vseučilišča v Sarajevu.

Accurti še vedno v ospredju na Hrvaškem.

Iz krogov hrvaško - srbske koalicije izvemo, da stoji kandidatura bivšega državnega pravdnika Milana Accurtija še vedno v ospredju vseh kombinacij. Baron Rauch, grof Khuen in dr. Tomašić se še vedno na vse pretege trudijo, prepričati ministrskega predsednika grofa Tiszo, da je Accurtijeva kandidatura edini izhod iz hrvaške krize. V istem smislu se trudijo prepričati dunajske kroge tudi frankovci.

Ogrska vlada proti avtonomiji Reke.

Ogrska vlada je izdala dva dekreta, tičočna se Reke. S prvim dekretom uvaja takozvano obmejno policijo na Reki. V torek zjutraj je odšlo na Reko že 70 redarjev s 5 častniki in mnogimi detektivi. — Z drugim dekretom se uveljavljajo za Reko in okolico stroge določbe takozvanega priseljevalnega zakona.

Nov samomor generalštabnega častnika.

Splošno senzacijo vzbuja samomor generalštabnega podpolkovnika Leebila. Leebil se je dne 23. junija ustrelil v svoji pisarni v sedmem oddelku vojnega ministrstva. Glasilo vojnega ministrstva »Militärische Rundschau« piše z ozirom na ta samomor, da je podpolkovnik Ivan Leebil trpel že dalj časa na dušni depresiji in da je izvršil svoje dejanje v hipni blaznosti. Javnost sprejema to poročilo vojaškega glasila z opravičeno skepsjo, to tem bolj, ker je pojasnilo, ki je priobčuje »Militärische Rundschau« z ozirom na Leeblov samomor do pičice enako onemu, ki ga je priobčil ta list o samomoru Redlovem. — Sodj se, da je Leeblov samomor v zvezi

z afero, podobno Redlovi. Podpolkovnik Leeb zapušča ženo in tri otroke.

Obsodba morilcev turškega velikega vezirja.

Sultan je potrdil sodbo vojnega sodišča, s katero je bilo obsojenih 12 morilcev velikega vezirja Mahmuda Šefket paše na smrt na vešalih. Med temi je potrjena tudi smrtna obsodba Damada Salih paše in polkovnika Feada s posebnim sultanovim iradejem. 11 obtožencev pa je bilo obsojenih v odsotnosti na smrt. Med temi so princ Sabah Edin, Šerif paša, bivši notranji minister Rešid beg, Kemal Midhat, podpolkovnik Zekki, Pertev Tevfik in Ismail. Obsodba prvih 12 obsojencev se je izvršila na Bajazidovem trgu pred vojnim ministrstvom, in sicer na prostoru, na katerem je bil izvršen atentat na velikega vezirja. Ob 4. jutraj so pripeljali na trg vseh 12 obsojencev v spremstvu močnega oddelka vojaštva in stražništva. Tudi trg je bil obdan z močnim vojaškim kordonom. Izvršitev obsodbe je povzročila med prebivalstvom silno vznemirjenost in že zvečer so bili dostopni prostori Bajazidovega trga napolnjeni z gledalci. Tekom ene ure v navzočnosti obsojencev so postavili na vzvišenem odru 12 vešal. Ko so bile vse predpriprave gotove, je poklical policijski ravnatelj imenoma vse obtožence in jih pozval, da stopijo na smrtni oder. Obsojenci, ki so bili civilno oblečeni in ogrnjeni z mrtvaško srajco, ter imeli na hrbtu zvezane roke, so vstopili na oder popolnoma mirni in brez vsakega odpora. Ko se jim je prebrala še enkrat smrtna obsodba, so zaklicali vsi obsojenci: »Živela pravica!« Stotnik Kiazim je zaklical: »Živela pravica, pogine naj tiranstvo, umreti moram, toda v deželi se bo vzdignilo na stotisoče Kiazimov.« Vsi obsojenci so mu sicer jako mirni pritrjevali. Nato so jih vse naenkrat obesili. Vsi so se obnašali junaško in pri njih ni bilo opazati strahu. — Ljudstvo je ostalo popolnoma mirno. — Trupla so pustili viseti na vešalih več ur, nakar so jih sneli in odpeljali na pokopališče.

Francoska zrakoplovca.

Francoska zrakoplovca Garros in Audemars, ki sta se udeležila zrakoplovne tekme v Aspernu, se vrneta z Dunaja v Pariz v zrakoplovnem poletu preko Ljubljane in Trsta. Na Dunaju sta dobila mnogo prvih daril za najboljše polete.

Slovenija

s Zaupnice dr. Šusteršiču. Z dežele pošiljajo v »Slovenca« klerikalni občinski odbori in shodi dan na dan zaupnice dr. Šusteršiču. Iz Ljubljane pride pismo na župnika ali kaplana in ta naročita županu, ali komu drugemu, naj se sklene dr. Šusteršiču zaupnica. To se hitro zgodi, kajti

klerikalni backi prav radi prikimajo, kar gospod rečejo. Ali ne pokažejo s tem, da nimajo prav nobene samozvesti, prav nič razsodnosti? Naj vendar naši somišljeniki pouče te bedake, da pljujejo v svojo čast, če jo sploh še imajo, kajti **dr. Šusteršiču se ne more izreči poprej zaupnica, dokler ne toži Kamile Theimerjeve pred sodiščem in dokler ni ta obsojena.** Da to ni res, kar je ona pisala, se mora šele pred sodiščem pojasniti in potem so šele zaupnice na mestu, do takrat mu pa ne morejo nič pomagati, ampak te zaupnice le kažejo strahovito omejenost in pasjo ponižnost onih, ki jih sklenejo. **Dr. Šusteršič mora tožiti, ali pa izginiti iz javnega življenja, drugega mu ne ostane!**

s Krekova pisma in Kamila Theimerjeva. Kamila Theimer je poslala prepise dr. Krekovi pisem knezoškofijskemu ordinarijatu v Ljubljano kot duhovski oblasti, da ta odloči, če se pisma vjemajo z duhovsko častjo dr. Kreka. Obenem je prosila za avdijenco pri ministru za nauk in bogočastje, da ga bo poučila o postopanju dr. Kreka. Izvirna pisma je pa izročila ministrskemu predsedniku grofu Stürgkhu, ki bo odločil, ali bo dr. Šusteršič še smel tako mogočno sedeti na glavarškem stolu v deželni dvorcu, kjer je za prenovitev svojega stanovanja porabil 60.000 K deželnega denarja.

s Iz deželnega odbora — seja dne 21. junija 1913. Enkete strokovnjakov za kuharske in gospodinske tečaje, ki jo je sklenil ljubljanski občinski svet na predlog g. Štefeta, se deželni odbor ne udeleži, ker skrbi sam za take tečaje. — Zborovanja deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug dne 30. junija se udeleži deželni odbor. — Glede enoodstotnega prispevka zavarovalnic v gasilski fond, kakor ga določa deželni zakon iz leta 1911., se sklene, da se ga uporablja za podpore ponesrečenim gasilcem še predno izide pravilnik, ki ga izda deželni odbor sporazumno z deželno vlado. — Rešijo se razne prošnje za podpore. — V deželnem proračunu se je nahajala postavka za prispevek k gradnji obrtne šole v Ljubljani. Ker je sedaj dozdana državna obrtna šola — se sklene (proti predlogu dr. Novaka, naj se prispevek izroči mestni občini ljubljanski, ki je doprinesla ogromno žrtev za to šolo) — to postavko iz proračuna črtati. — Vloga »Dramatičnega društva«, ki javlja, da predstav ne more več prirejati v deželnem gledališču, se vzame na znanje. Dr. Novak opozarja, naj se gledališkemu vprašanju posveti pozornost; deželni glavar dr. Šusteršič meni, da se bo o tem govorilo, kadar pride s kake strani inicijativa na deželni odbor. — Deželni odbor ima tiskano poročilo na deželni zbor o svojem delovanju. — Dovoli se prispevek za most v Čučji mlaki pod običajnimi pogoji. — Mestno občino Kranj se opozarja, da si ni pridobila dovoljenja deželnega odbora za uporabo deželnih, oziroma občinskih cest

pri zgradbi kanalizacije. Sploh se po vsej deželi konstatira, kje in v koliko se deželne in občinske ceste brez dovoljenja deželnega odbora pri takih in sličnih zgradbah uporabljajo. — Dela čez most Čabranko se na novo razpišejo. — Na kompetentno ministrstvo se vloži spomenica za preskrbo kraških voda. — Glede razširjave stavbe domobranske vojašnice stopi deželni odbor v dogovor s c. kr. kmetijsko družbo radi nakupa sveta na Poljanski cesti, ki je last kmetijske družbe.

s Deželni zdravstveni svet. Za redne člane deželnega zdravstvenega sveta so za dobo treh let od ministrstva imenovani: primarij dr. Ivan Jenko, mestni fizik dr. Otmar Kravec, primarij dr. Alfred pl. Valenta in sodni zdravnik dr. Julij Schuster. Od deželnega odbora sta poslana v deželni zdravstveni svet dr. Ivan Zajec in dr. Ivan Plečnik.

s Iz odbora stare gasilske zveze kranjske. Pri odborovi seji dne 14. junija t. l. se je sklenilo sklicati občni zbor, ki bode izvolil novega načelnika namesto odstopivšega gosp. ces. svetnika Doberleta dne 28. septembra t. l. v Ljubljani. Več v »Gasilcu«! Vse pošiljatve in dopisi naj se pošiljajo novemu tajniku **Valentinu Mikužu, nadučitelju v Šmarju pod Ljubljano.**

s Nemška nestrpnost ali — daleč smo že prišli na Kranjskem! V Ljubljani je umrl vrli slovenski pisatelj in zgodovinar profesor Milan Pajk. Njegov pogreb je bil veličasten, kajti udeležilo se ga je nebroj občinstva in najvišji gospodje državnih in avtonomnih oblasti. Bil je profesor na realni in slovenski realci so kupili pri ljubljanskemu učitelju venec s trakovi v slovenskih barvah. Ravnatelj Junowicz je dijakom prepovedal položiti na krsto pokojnega profesorja venec s slovensko trobojnico, ki je obenem tudi kranjska deželna zastava. V mnenju, da jim nihče ne more braniti, položiti na pokojnikovo krsto venca z belo-modro-rdečim trakom, so dijaki pri sprevedu vkljub prepovedi nosili tisti kupljeni venec. To je ravnatelja Junowicza in nemškonacionalne profesorje, od katerih nekateri ostentativno nosijo frankfurtarske znake ob svojih žepnih urah, tako razjarilo, da so pozabili na pieteto, ki so jo dolžni svojemu umrlemu tovarišu, ter dijakom zaukazali, da ne smejo venca nositi, marveč ga položiti na mrtvaški voz. Občinstvo je ta dogodek splošno opazilo in se ogorčalo nad tem breztaktnim nastopom, ki kaže, da nimajo ravnatelj in nemško - nacionalni profesorji na realki niti toliko čuta dostojnosti, da bi pri pogrebu svojega tovariša brzdali svoj nemško - nacionalni fanatizem. **Sicer pa bo treba na kompetentnem mestu spregovoriti resno besedo, ali je dovoljeno, da na tako breztakten način nastopajo vzgojitelji mladine v deželi kranjski proti kranjski deželni zastavi.** Popolnoma gotovo pa je, da bi se, če bi kjerkoli drugje

kdorkoli, in naj si bo tudi ravnatelj ali profesor, nastopil proti deželni zastavi, pojavil vihar ogorčenja in bi ne ponehal preje, **dokler bi se ne dobilo žaljeni deželni zastavi primerno zadoščenje. Pričakujemo z vso gotovostjo, da se bo tudi pri nas poskrbelo**, da bodo tudi državni organi, in naj si bodo to ravnatelj ali profesorji, respektirali deželno zastavo. — Oglejmo si pa na drugi strani početje Nemcev. V soboto in nedeljo so nemški turnarji praznovali 50letnico. Par nemških profesorjev je šlo pa v šolo z znaki nemških turnarjev in v frankfurtarskih barvah, ki so včasih veljale v Avstriji kot veleizdajalske. Kdo je kriv, da Nemci tako oblastno nastopajo zdaj v Ljubljani, je znano. Klerikalna stranka je Nemcem vse dovolila le, da bi uničila naprednjake. Če bi Nemci ne imeli svoje gimnazije, svojega deželnega šolskega nadzornika, kar so vse dosegli s privoljenjem klerikalcev, bi nikoli ne prišlo do tega. Klerikalci so brezdomovinci, zato izdajalci svojega naroda.

s **Ciril - Metodov dan v Ljubljani.** Zanimanje za to prireditev v Ljubljani dne 5. in 6. julija v korist družbi je zelo veliko. Družba dobiva tudi z dežele dopise, v katerih se ta prireditev, ki naj bode odslej vsako leto, jako odobrava. Naše narodne dame so imele že več sej. Sklenilo se je, da se ves ljubljanski okoliš ne razdeli po podružnicah, ampak se razdeli v posamezna okrožja, kakor v pretečenem letu. V okrožjih bodo zopet načelnice gospe, oziroma gospodične. Načelnicam bodo pridružene gospodične, katere bodo razpečevale razne cvetke; nabrani denar se bo deval, kakor lansko leto, v nabiralnike. — Nadejati se je, da se oglasi dosti požrtvovalnih gospodičen, saj je namen dovolj idealen in dobrodelen. Okrožja in načelnice se naznanijo v časopisih te dni. — Rodoljubi in rodoljubkinje z dežele, kjer ne bo cvetličnega dneva, se prosijo, da pošljejo za Ciril - Metodov dan dne 5. in 6. julija kolikor mogoče mnogo cvetk v Ljubljano. — **Cvetke naj se pošljejo na gospo Amalijo Wider v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 30.**

s **Delovodska šola za elektrotehniko na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani** se otvori s pričetkom šolskega leta 1913/14, to je 17. septembra 1913. Delovodska šola za elektrotehniko ima nalogo, pripravljati obiskovalce s sistematičnim poukom teoretično in praktično za njihov prihodnji poklic tako, da bodo lahko opravljali posle delovodij, monterjev, strojnih risarjev itd. Učna doba traja dva celoletna tečaja. Učenci so **redni ali izredni**. Za vsprejem je treba dokazati: 1. da je prosilec dovršil 17. leto, oziroma, da ga dovrši v tistem solarnem letu, v katerem je vstopil; 2. da je dovršil ljudsko šolo in 3. da se je izučil kakega mehaničnega ali elektrotehničnega obrta, ali

pa da ima vsaj triletno prakso v takem obrtu. Pri vstopu se je izkazati z naslednjimi listinami: a) krstni (rojni) list; b) zadnje ljudsko - šolsko izpričevalo; c) morebitna izpričevala o obrtnih učiliščih, v katere je hodil prosilec za časa učenja pri mojstru (obrotna nadaljevalna šola, javna risarska šola, razni kurzi itd.); d) učno izpričevalo, oziroma delavsko knjižico; e) od domačega župana izdano potrdilo o nemadeževanem vedenju; f) v dvomljivih slučajih domovinski list. Vpisovanje se vrši v dneh 15. in 16. septembra. Vpisnina znaša 2 K, šolnina 5 K, delavniška taksa 6 K. Ubožni učenci lahko dosežejo na podlagi posebnih, na deželno vlado naslovljenih prošelj oproščenje plačevanja šolnine in delavniške takse.

s **»Slovensko društvo« na Reki** razpuščeno. Reška policija je razpustila »Slovensko društvo« na Reki. Zakaj se je to zgodilo, se niti ne ve. Pretečeni petek je bil društveni predsednik g. Jurca poklican na policijo, kjer mu je komisar Dorcich ustmeno naznanil, da je »Slovensko podporno in izobraževalno društvo« razpuščeno. Komisar je pozval g. Jurca, naj poskrbi, da se društvo razide, ker ga bo v nasprotnem slučaju policija razgnala. Predsednik je osebno odgovoren, da se društvo razide tekom 24 ur. Odbor »Slov. društva« je najel odvetnika dr. Boneticha, da zahteva od oblasti pismen odlok o razpustu društva. »Slov. društvo« je štel par sto članov in se je nahajalo v gmotnem oziru v zelo ugodnem položaju. Imelo je svoje prostore Plöchovi hiši v bližini guvernerjeve palače. »Riečki Novi List« je pisal: Bratom Slovencem torej na Reki ni dovoljeno niti eno kulturno društvo.

o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid pri Ljubljani.** Značilne so besede, katere je izrekel neki profesor iz škofovih zavodov, torej še celo duhovnik. Rekel je: »Ako je glede šole res kdo zaslužil diplomu, so jo zaslužili pač v prvi vrsti oni naprednjaki, ki so po velikem trudu dosegli, da se je sezidala šola na Vojdovi ledini, ne pa na Vovkovini, kamor jo je hotel po vsej sili postaviti Zabret.« Tine, si li čul?

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Zabret je poleg svojih razvrstnih obrtov tudi — premislite vendar — ženitveni posredovalec. Ko se je pred kratkim ženil neki klerikalec, mu je Zabret baje kar na listek napravil seznam onih, za možitev godnih kandidatinj, ki so po njegovem mnenju najboljše. Klerikalni ženin je izmed napisanih deklet si res eno izbral in potrdil. Čujemo, da so na ta način potrjene zakonske kandidatnje Zabretu tako hvaležne, da mu bodo poklonile — diplomu.

lj **Iz Notr. Goric.** Kakor povsod, tako tudi pri nas hodijo klerikalci okrog gasilnega društva. Ponoči in podnevu se zbi-

rajo in sklepajo, kam z denarjem, ki ga bodo dobili od nove gasilne zveze. Pri prvi seji je sklenil odbor, da društvo ostane pri dosednji gasilni zvezi. Vsled tega sklepa hočejo nekateri klerikal. mazači od društva izstopiti. Da se sedaj prepirajo in kregajo, je kriv sam g. župan Marinko. Župan jim je rekel, ako pristopijo k novoustanovljeni gasilni zvezi, dobite takoj cel kup denarja. Seveda, naši ljudje pa mislijo, da je to res, zato pa hočejo takoj pristopiti. Prosim vas, g. župan, pustite naše društvo v miru, saj vam ni treba v vsako stvar vtikati nos. Pri našem društvu je vsak tako študiran, da si tega človek ne more misliti. Gasilno društvo v Notr. Goricah hočejo samo taki gospodariti, ki niti pri društvu nimajo za govoriti in ki se boje kak vinar darovati društvu in največ taki možje, ki večinoma v gostilni fraklje obračajo. Prosim vas, možje, pustite tisti nesrečni alkohol pri miru in potem bo tudi pri gasilnem društvu drugače. Načelnika društva, ki ni tak, da bi hodil žganjarit in poslušat klerikalne mazače, pa hočete kar na vsak način spraviti proč od društva. Mislim da zato, ker se je on najbolj trudil, da se je ustanovilo društvo in da je društvo v tem redu, kakor sedaj. Sicer ne smem reči, da je društvo v polnem redu in da se g. načelnik le preveč trudi za društvo. Mnogo je res prispeval k društvu in ako bi vsi naši možje toliko, bi bilo društvo v polnem redu. Pri nas je pa že tako, da govori vsak, ne da pa nobeden ničesar društvu. Dosedaj, ko naše društvo ni poznalo nobene politike, je bilo vse v redu, sedaj pa, ko se začne ta zanašati vanje, je pa vse narobe. Sedaj vsi vpijete: Proč z načelnikom! Kadar je pa čas kaj plačati, pa ni nikjer nobenega, da bi plačal in takrat je dober g. Kušar, da založi. Prosim vas, pustite politiko v društvu pri miru, ker vidite, da klerikalci brez politike ne puste nobene stvari vspevati. Prepričan sem, da bi bilo mnogo slabše, če bi se volilo drugega načelnika, zato pa ostanimo pri starem in naj se vsak po svoji moči trudi, da bomo imeli vse v najlepšem redu. — Napreden gasilec.

o Dolenjske novice o

d **Pluska - Litija.** Zaradi že dvakratne poškodbe moje kočije na deželni cesti Plusko - Pusti javor sem primoran pisati in opomniti merodajne osebe, naj bi poskrbele, da se popravijo kanali, ki jih napravi voda čez cesto in za katere se dotični cestar nič ne zmeni, da bi jih popravil. Že dvakrat se mi je strlo pero pri vozu radi cestarjeve malomarnosti. Ako se pelje hitreje, kakor polž leze, je človek v nevarnosti, da pade z voza, tako se trese. Posebno od Pluske proti Štorovju se dobijo taki grabni čez cesto. Tudi druge osebe se pritožujejo, da je tisti kos ceste v slabem stanju. Že novi kos ceste skozi vas

Praporče je ob strani že ves s travo zaraščen. Zvedelo se je od tamkaj stanujočih oseb, da je cestar več na svojem polju, kakor pa na cesti, kljub temu, da se mu je plača zvišala na dve kroni na dan. Ne da bi s tem hoteli žaliti kaj predsednika cestnega odbora, ga vendar tem potom opominimo da stvar pregleda in v boljši red spravi. Dotičnemu cestarju pa naj zabiči, da mora cesto v redu držati. Ako se pa dotične osebe, ki so zato postavljene ne odzovejo našemu opominu, bomo drugič in še drugje bolj resno govorili.

d Občinski lovi v novomeškem okraju na javni dražbi. V četrtek je bilo na javni dražbi oddanih več lovo v novomeškega okraja, izmed katerih omenjamo sledeče: Lov v novomeškem mestnem gozdu in polju se je oddal g. Adolfu Pauserju, oba za 125 K. Občinski lov v Prečini je prevzela klerikalna družba Turk - Kulovec - Rakoše i. dr. za 238 K. Občinski lov Toplic je za kneza Auersperga prevzel njegov oskrbnik pl. Zhuber za 58 K. Občinski lov Bela Cerkev je prevzel Majzelj za 35 K. Obč. lov Št. Peter je prevzel Zorko za 30 K. Obč. lov Brusnice je prevzel za večjo družbo Štefanc za 50 K.

d Iz Boštanj. V nedeljo, dne 15. junija se je ponesrečila osemletna hči posestnika Podlipnika. Otroci so na paši zakurili in dekletce je prišlo tako blizu ognja, da se ji je obleka vnela in je malo manjkalo, da ni zgorela. V hudih opeklinah se sedaj revica valja po postelji. — Zadnjo nedeljo so klerikalci uprizorili nekaj, kar bi naj bilo igri podobno. Kaj se vendar naš kaplan vtiče v to, ko nič ne zastopi? Tudi farovška kuharica je svoje kozolce preobračala na odru. — No, pa klerikalcem se to že odpusti, naj imajo svoje veselje. Nezaslišano pa je, da se klerikalnih iger udeležujejo tudi naši pristaši, ki hočejo veljati za naprednjake. Prihodnjič bomo z imeni imenovali te obiskovalce. To ni prav! Raje sami kaj naredimo in pokažimo, da smo mi napredni, ne klerikalci. Za Mirno se dela nova pošta. Do sedaj je bila na Radni pri mostu. Prostor, kjer se sedaj zida, ne more več veljati za Radno, ampak za Boštanj, ker je na drugi strani Mirne. Če pa bo pošta nosila ime Boštanj, naj bi pa tudi res bila v Boštanju, ne pa doli za Savo na samoti. Da ne dobi pošte Boštanj, je kriv župnik, ki je s poštarico potegnil. Kriv je pa tudi župan, ki se je dal od župnika pregovoriti, da ni ugovarjal poštarici. — Sploh se opaža zadnje čase, da župan hlapčuje župniku; vsak dan se ga vidi trikrat v farovžu. Za sedemdanji dan je pa kaplana naprosil, da je imel semenjsko mašo. Računal mu je 15 K, ki jih je župan s težavo zberal po vasi. Ali smo tako daleč, da ne moremo imeti semnja brez kaplana? — Tudi drugi so začeli lezti pod fajmoštrov klobuk. Če napravi fajmošter kako pobožnost v cerkvi, ga gredo tudi naši poslušat. Nekateri

so bili vendar ljudje, ki so znali župniku pokazati hrbet, a sedaj bi ga kar vedno radi poslušali. — Spoznajte, da tako ne gre naprej!

d Iz hotiške občine. Z veseljem smo pozdravljali, da so Ločani omenili v »Slovenskem Domu«, kako zna naš župan gospodariti z našim denarjem. Res je žalostno, da so naši občinski možje pravi kimavci; vse, kar se županu zljubi, lahko s temi možmi stori. Vse seje se vrše v gostilni prav po domače pri kozarcu vina in tu se razpolaga z našim denarjem. V blagajni se namenoma pusti ležati tisočake občinskega denarja in se da s tem priložnost, da pridejo tatovi (?) in ukradejo denar. — In ti, kmet - davkoplačevalec, boš pa moral zopet šteti za te tatove denar. — Kje so neki računski pregledovalci? Radovedni smo, kolikokrat na leto pregledujejo račune in kolikokrat blagajno? Če bi računski pregledovalca gledala županu na prste, bi ga gotovo opozorila, da ne sme pustiti toliko občinskega denarja ležati doma brez vsakih obresti. Mogoče in gotovo bo tudi resnično, da morda še nikdar nista pregledala blagajne in primerjala pobornice z glavno knjigo in potem preštela denar. V prvi vrsti zadene krivda župana, v drugi računski pregledovalca, tretjič pa občinske svetovalce z odborniki vred. **Mi kot davkoplačevalci zahtevamo, da uvede tu državno pravdnštvo strogo preiskavo: 1. Kdaj je bil denar sprejet v blagajno. 2. Če se vse pobornice strinjajo z blagajniško knjigo?** — To zahtevamo mi davkoplačevalci, ker se nam le prečudno zdi, da toliko časa ni ne duha ne sluha o tatovih. — Tudi ni v prav posebno čast naši občini, da imamo na čelu župana, ki ni posebno čist. Javna tajnost je, da živi v divjem zakonu. Pa kaj to briga duhovno gospodo, samo da gre na vsak shod v Ljubljano in tam reprezentira kot župan katoliške občine S. L. S. Mi kmetje smo že dolgo siti njegovega županovanja. — Pri zadnjih občinskih volitvah se je tudi pokazalo, da ima že prav ostre nasprotnike. — In sedaj pa še to, da so tatovi ukradli toliko denarja, ki ga bomo morali mi davkoplačevalci plačevati. Torej beneficij Majdič, tu pogledajte z bistrim očesom v našo Hotiško dolino in naredite red, ter poročajte v »Domoljuba«, kako živi naš župan, ker tako življenje ni v čast pravemu kristjanu. In če bodete pripeljali našega župana zopet na pravo pot človeškega življenja, vam bomo mi kmetje gotovo zelo hvaležni. O priliki se zopet oglašimo. Vas, dragi kmetje, pa prosimo, da nas v tem boju tudi podpirate in to podpiranje naj bo, da se prav pridno naročate na **edini pravi kmetijski list »Slovenski Dom«** ter ga širite med sosedi. Če si bomo znali kmetje sami pomagati in se sami, brez duhovniške pomoči izobraževali, potem bodo polagoma izginili občinski kimavci in z njimi njihovo slabo gospodarstvo. Torej le čilo in vrlo naprej! —

d Raka. Ne tožari se, sicer greš na stara leta od hiše, in zlasti ne jemlji advokatov. Tak žalostni slučaj je pri Andreju in Ani Povhe v Koritnici. Pri njih je umrl Janez Štois in njegovi sorodniki so tožili imenovana dva, češ, da je umrl zapustil mnogo denarja. Izkazalo se je, da to ni res, toda v velikanske stroške so le spravili imenovana dva, da bosta morala še na stara leta iti po svetu. Tožba z advokati je mnogo stala in stroški so se intabulirali na zemljišče.

d Iz Gornjega Loga. Slavno uredništvo lista »Slovenski Dom«. Napredno kmetско glasilo v Ljubljani. Sklicujoč se na § 19. tisk. zak. z dne 17. dec. 1862, drž. zak. št. 6 ex 1863, zahtevam z ozirom na dopis »Iz Gornjega Loga pri Litiji«, objavljen pod zaglavjem »Dolenjske novice« z dne 21. junija 1913 v št. 25. vašega lista, da sprejmete v zakonitem roku in na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek: Ni res, da dobro vem, da sem vedoma potvarjal resnico, res pa je, da vedoma nisem potvarjal resnice. Ni res, da sem povpraševal v vasi, čigav je tisti pes, res pa je, da nisem kaj takega povpraševal. Ni res, da sem se peljal z revolverjem v roki skozi vas, res pa je, da tega nisem storil. Tudi ni res, da so za to priče na razpolago, pač pa je res, da takih prič za kaj takega sploh biti ne more. Ni res, da sem svojega dobrotnika P. pričel blatiti in obrekovati pri njegovih rojakih, res pa je, da jaz tega nisem storil. Ni res, da je osiveli učitelj le zaradi mene zapustil svoj rojstni kraj, res pa je, da je to storil z drugih razlogov. Ni res, da me je morala zapustiti moja lastna mati, res pa je, da ji je slobodno bivati pri meni ali pa pri mojem bratu. Ni res, da sem peljal romarje in romarice mimo hiše svojega očeta, in se mi ni zdelo vredno obiskati svojega očeta, pač pa je res, da vodi ona pot daleč proč od hiše mojega očeta. Ni res, da moj oče ne sme pred moje obličje, res pa je, da pride isti na moje vabilo ali po svoji lastni želji velikokrat k meni v Vače. — Ljubljana, 23. junija 1913. — **Fran Majdič**, beneficij.

o Gorenjske novice o

g Novi župani. V pretečenem tednu sta bila izvoljena za župana, in sicer za občino Križe pri Tržiču posestnik Jožef Ahačič iz Steničnega in za občino Mošnje pri Brezjah posestnik Janez Resman iz Gorice.

g Nove šolske savbe se bodo v kratkem oddale, in sicer osemrazrednica v Tržiču in enorazrednica v Goričah, okraj Predvor na Gorenjskem. Ustmena zmanjševalna dražba za zgradbo šole v Goričah se bo vršila v četrtek, dne 3. julija ob 10. dopoldne v stari šoli v Goričah.

g Nov vlak se vpelje s 1. julijem ob nedeljah in praznikih iz Kranja v Tržič.

g Iz škofjeloške okolice. V naš z adnji dopis se nam je vrinila mala pomoča. Predzadnjistavek bi se imel pravilno glasiti: Bilo bi res čedno, da bi se kdo mastil z kmečkimi žulji. Toliko se nam je zdelo potrebno pojasniti, da se nas ne bo napačno razumelo, ker čudno bi to pri današnjih razmerah ne bilo prav nič. — **Za novo cesto,** katera je sedaj v delu, so prvotni načrt precej spremenili. Poprej se je reklo, da bo speljana cesta kar naravnost, sedaj pa kot je videti, bodo nastali zelo veliki ovinki. Ali res ni nikogar, ki bi se še pravočasno pobrigal, da bi bila nova cesta bolj naravnost speljana? Tisti, ki imate kaj besede, dajte spregovoriti, morebiti je še čas. Ali bo nova cesta, ki smo jo že toliko let težko pričakovali res skazena? — **Zorožjemigrati** se je nevarno. Preteklo nedeljo so se igrali otroci v Stari Loki s pištolo. Pri tem se je pištola po nesreči sprožila 12letnemu Ivanu Berčiču p. d. Čobrovemu in je zadela 14letnega Jožefa Pokorna v trebuh. Smrtno nevarno ranjenega so poslali v bolnišnico. Za otroke je palica, ne pa pištola. Dolžnost staršev je, da pazijo na otroke, kajti kolikor nesreč se je zgodilo že z orožjem, je že res strašansko. Starši, pazite na otroke!

g Iz Poljanske doline. Tu, v naši dolini je bilo do predkratkim v vsakem oziru varno. Ni se bilo treba bati ne domačinu, ne tujcu kakega napada, in to v kateremkoli času. Prav redki so bili slučajji, da je moralo vmes poseči orožništvo. Redko je bilo videti, da bi orožnik gnal po cesti kakega malopridneža. In če je to bilo, navadno ni bil domačin, ampak kak tujec, ki ga je zaneslo v dolino iz slabega namena. Pa še to so bili tako redki slučajji, da so ljudje kar strmeli, ko so videli kaj takega na cesti in začudeno izpraševali, kaj neki se je zgodilo. Tako je bilo do predkratkim. Danes ni več tako. Odkar grade cesto s Trate na Lučne, je vse drugače. Pri tem podjetju delajo z malo izjemo, večinoma delavci najslabeje vrste. Sami šnopsarji, pretepači in sploh nevarni ljudje. Ni ga dne, da bi ne videl na cesti, ko pelje orožnik kak tak izmeček proti Loki. In ti ljudje so tudi v resnici nevarni pri belem dnevu. Zgodilo se je že, da je tak nepridiprav v gostilni očitno jel groziti s pokoljem. Tudi orožnikom so se že uprli, in so jih ti morali s silo ugnati. Tedaj prej varna dolina, je ta čas prav nevarna, posebno, če kdo gre skozi Todraž na Lučne, Št. Jošt na Vrhniko in ondotne kraje. Ljudje ne morejo zapopasti, da jemlje podjetje Fischer & Comp. iz Ljubljane take ljudi v delo. Največ jih je doli od Kamnika, Trzina, iz ljubljanske okolice in deloma od Kranja, iz okolice. Iz krajev, kjer je pobožnost doma, šnops, špirot navadna pijača in poboji nekaj vsakdanjega. Govori se, da firma, menda nagiblje h klerikalcem, pa bodi katere stranke koli, plačuje de-

lavce silno slabo, in od te plače še rada odtrguje. Plačujeje dnevno 2 K 40 v do 3 K 80 v. Domačini sploh ne marajo delati, ker, če tudi so dvakrat toliko naredili, so jih še slabše plačali od tujcev te baže kot se jih tolikokrat vidi v družbi orožnika. Ne vemo, se dela s plačilom z vednostjo firme, če je to, potem se tako podjetje prav lepo priporoča. Če pa delajo delovodje z delavci na svojo pest in take elemente sprejemajo brez vednosti firme, tedaj bodi skrb firme ali podjetja, da temu napravi konec. Plača se naj delavce primerno in pošteno, pa se bo lahko dobilo delavcev, pred katerimi bodo ljudje in imetje varno. Županstvo na Trati je že prosilo, da bi se za čas dela te ceste orožniška postaja v Gorenji vasi za par mož povečala. Pa o tem ni ne duha, ne sluha, da bi oblasti v tem oziru kaj ukrenile. Brez potrebe pa kličejo skoro vsak mesec brezštevila orožništva v Ljubljano, če le en Slovenec malo glasneje kihne. Za take nepotrebne reči jih imajo dosti, kakor tudi denarja, a kjer je res potreba, tam ni ne denarja dobiti, če tudi to stane le par kronc več, niti ni dobiti orožnikov. Nikakor se pa ne sme misliti, da bi domači orožniki ne opravljali svoje službe vestno. Krivico bi jim delali, ko bi jih kaj takega očitali. Oni narede čez svoje moči. Kar pa ni mogoče, pa ni. Prej jih je popolnoma zadostovalo za prejšnje razmere v dolini, a zdaj, za ta čas jih je pa premalo. Zato tudi tu javno pozivamo prizadete oblasti, da v tem oziru kaj store za javno varnost in za čas grajenja te ceste orožniško postajo v Gor. vasi za dva moža poveča, ali pa naj pridisne na gradbeno podjetje, da vsaj malo bolj spodobne ljudi vzamejo v delo in te tudi spodobno plačajo.

g Cerklje. (Paberki iz za zadnjega birmovanja v Cerkljah.) Da smo bahavi mi Gorenjci, to je že splošno znana stvar daleč na okoli. Zato pa tudi ob prihodu prezvišenega nismo hoteli biti skromni. Nešteto lepih smrek smo natehtali in darovali nenasitnemu molohu ošabnosti. Da smo jih namazali s pristnim katoliškim šnopsom, to se po sebi razume, in da so bolj trdo stali, podprli smo jih s pristnim gorenjskim permejdušem; vse za sveto katoliško stvar. Iz skupička darovali smo našemu skrbnemu g. kaplanu 5 K, ker je vneto molil, da edini sin, nekega očeta ni postal žrtev Abrahamovega darovanja. Da pa tudi mi možje nismo zostali, se posebi razume. Mi, ki smo stebri, na katerih sloni koruptna in gnijala slov. ljudska stranka, hočemo trdno stati, da se ne posreči kaki Tajmerci, jo razkrinkati. Mi smo ovili vso svojo ošabnost v zastave, hinavščino in nevoščljivost ter prižgali balončke in blesk je bil sijajen. Kdo pa se je oziral na tiste mandelce, ki so se nam posmehovali? Enega smo dali v Gorenjca, ker mu je umrlo nezakonsko dete; kajti to ni katoliško. Mi, ki smo župani, in pod-

župani ter oženjeni pa smo pozdravili škofa in ga celo nagovorili. Ob strani pa so stali naši 13letni nezakonski sinovi in hčerke. Saj prevzvišeni tega ne ve, on je videl našo udanost in sijaj, pa mirna Bosna. V drugič bo vsaj bolj brezskrben skok čez zakonsko ojnico, kajti mi smo na katoliški podlagi. In če bi še odkrili ves naš katoliški kontrabant in tiste maroderje, ki brez potnih listov zginjajo v temno noč, bi to še bolj povzdignilo naš katoliški sijaj. Omenimo še, kako je ta mali Janša izvrstno jahal na izposojeni kobili in kako je dopadel Kuhnjekovi Marjani, da je precej sklenila, kupiti mu pristno mlado jarico. Ker ona stara kura iz prejšnjih časov, na katero je bil ta mali Janez takoj ponosen, se je baje, od kar je izvalila čuke, spremenila v pravcato divjo sovo in za časa škofovega fivanja v Cerkljah napravila samomor na slavoloku pred takozvanim ljudskim domom. Kakor se sliši je baje priznani jezdec v uniformi, tajnika požarne brambe na dan birme imel pogreb obešene sove. Naj še omenimo, da je šenturski orel vestno vršil svoj poklic ter spremljal in pozdravljal škofa. Načelniku pa je ravno na dan birme porodila neka Marijina hčerka pristnega nezakonskega orliča. Le škoda, da ga ni škof krstil za glavarja vseh orlov svoje škofije! To so resnični iveri, izza slavnostnih dni, na katere smo tako ponosni. Toda verjemite, vi prvaki, da smo pokazali samo v zrcalu vašo katoliško prepričanje. Ako pa se boste radi tega jezili, vedite, da bomo začeli klin s klinom; toda smrdelo bo do neba. To si zapomnite, razni oblačilčki, pa tudi nekdanji iskalci kvaternih zakladov. Da pa ne bode nepotrebne uganjanja, vam povemo, da nas ni samo en par, pač pa veliko parov. Župnik se bo zavzel, da je toliko samostojno mislečih mož, ki se jim studi vsa vaša hinavščina in svetohlinstvo. Povemo pa vam tudi, da za nami ne stoji kak nadučitelj Lapajne, kakor vi mislite. Mi smo in hočemo tudi zanaprej samostojni od nikogar odvisni razkrivati vaše stranke slabosti in gnjilobo. Pa se ne strašimo nikogar! To si zapomnite, g. Dolinar.

P a n e t a k a u b o g a r e v a .

o Notranjske novice o

n Dolenji Logatec. Pri nas smo pod prejšnjim občinskim odborom povečali pokopališče skoro za polovico. To je seveda stalo precejšnjo vsoto denarja in da se ta vsota počasi pokrije, niso pokopališča pripisali k prejšnjemu cerkvenemu pokopališču, ampak so ga obdržali, kakor občinskega. Zato je sklenil prejšnji občinski odbor, da se je vpeljala zato posebna blagajna in vsak, ki je imel mrliča, je moral za prostor plačati in to vse po razredih od 4 krone naprej. S tem denarjem se bi polagoma poravnal ves dolg, ki se je napravil vsled zgradbe večjega pokopališča. Mi-

slim, da je to bilo pametno gospodarstvo. Ko je pa nastopil novi klerikalni odbor in nastopili sedanji kimovci, je predlagal župan Remc, da se novi del pokopališča cerkvi izroči in dotične pristojbine od jam župnik pobira. Klerikalni odbor je ta predlog potrdil in sedaj ima župnik dohodke, občina ima pa dolg in stroške. Najbolj prizadeti so seveda posestniki iz Blekove vasi, ker ti spadajo pod faro in pokopališče v Gornji Logatec in našega pokopališča ne rabijo, ker spadajo pod občino Dolenji Logatec in ima občina dolg, morajo pa vseeno pri občinskih stroških ravno tako plačati naklade, kakor oni, ki pokopališče rabijo. Ta vas šteje 27 števil, zoper ta sklep je šla pritožba na deželni odbor ali mi vemo, da vrana vrani ne izkljuje oči, zato tudi nimamo nič pravega upanja do povoljnega uspeha. Nadalje je župan predlagal, da bi se njemu, ki je vesten župan, ki gleda povsod na občinske koristi, plača zvišala od 100 na 400 K. Razun treh so vsi drugi občinski možje potrdili. Eden pa, ki je bil pa od klerikalcev izvoljen, se je pa popolnoma uprl in mu ni hotel privoliti. Torej tukaj se lahko vidi v polni luči, kako se gospodari z našim občinskim premoženjem. Nadalje bi prosil Notranjce in vse bralce »Slovenskega Doma«, naj kaj pišejo v ta list, ker to se dobro ve, da se v vsakem kraju že včasih kaj takega pripeti, da velja poročati. Pa tudi bolj spoznali se bomo med seboj.

Logatčan.

n **Dol. Logatec.** Danes dne 22. t. m. sem zopet sedel na kolo in jo odkuril v Dol. Logatec. Vozeč se proti znancu gosp. Poljanšku, slišim močen ropot in rabuko iz griča, ki mu pravijo klerikalni »Portartur«. Da se prepričam, kaj se tu godi, sem vstopil v tako imenovani »Katoliški dom«, kjer so ravno dol. logaški župnik, logaški konsumni vodja Šijanec in še en dijak imeli protialkoholno predavanje. Poslušalo jih je le par navideznih »abstinentov«. G. župnik je poudarjal, kako matere ne smejo otrokom alkohola dajati. Šijanec se je pa hudoval, da je hudič vse klerikalce nesel v županovo gostilno, katero je ravno danes odprl in da na »abstinentni« shod niso hoteli priti, dasiravno je istega g. župnik raz leco napovedal. Na to jo vberejo tudi protialkoholni predavatelji proti županovi gostilni, jaz pa za njimi. S početka sem se, tu imenitno zabaval. Opazil sem med pivci zakonsko dvojico, ki je imela pri sebi tri otroke od enega do pet let. Vsi so bili že precej vinjeni in žena je moža svarila, da otrokom preveč vina daje in da so že pijani. Mož je pa rekel starejemu otroku: reci: baba, molči! nato je otrok na vse grlo kričal: baba, molči! juhuu, baba, molči itd. V eni sobi je bila vesela družba cerkvenih pevk in nekoliko klerikalnih fantalinov, med temi tudi 3 deželni dacarji. Peli so le ljubavne pesmi in se o ženitvi pogovarja-

li. Po drugih sobah je bilo največ žensk in pa otrok od enega leta naprej. Bil je tak vrišč in krik, da se mi je zdelo, kakor pri zidanju babilonskega stolpa. Med tem, ko sem vse to klerikalno početje motril, se je zbudilo v meni silno ogorčenje. Na eni strani protialkoholno predavanje, na drugi pa tako pijančevanje. Hinavščina je prva lastnost klerikalcev!

n **Postojnski Sokol** se udeleži po večji deputaciji z zastavo in trobentaškim zborom zleta »Tržaške Sokolske Župe« na Občine, ki se vrši v nedeljo dne 29. t. m. Odhod z opoldanskim poštanim vlakom.

o Zagorske novice o

zg **Ciril-Metodovo nedeljo v zagorski, aržiški in kotredeški občini** bode priredila tukajšnja moška in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v nedeljo 6. julija t. l. Opozarjamo že danes vse narodne dame, naj prav pridno nabirajo cvetke in tudi one gospodične, ki bodo prodajale cvetke, naj bodo prav marljive bučelice, ker s tem bodo koristile naši prepotrebni obrambni družbi. Vsak zaveden Slovenec je dolžan po svojih razmerah dati narodni davek domovini. Vsak vinar bo hvaležno sprejet. Cvetlični dan se bo nekako sledeče vršil: Pobiralo se bo pred in po jutranji in dopoldanski maši na cestah in potem se bo šlo tudi v vsako hišo. Prosimo pa tudi, da imajo oni, ki so že kupili od nežnih rok cvetke, te vedno v gumbnici, da se ne bo potem še enkrat prosilo. Mi smo zadovoljni, če bo vsak občan v teh treh občinah dal majhen dar — in s tem pokazal, da še bije v njegovih prsih narodno misleče srce za naš slovenski narod.

zg **Iz Kisovca.** Zopet smo primorani, da se oglasimo glede zdravstvenih razmer. Gostilničar Stibernik si je nasproti gostilne napravil hlev za svinje. Če prideš v njegovo gostilno, ti udari smrad gnojnice v nos. Čudimo se, da ni toliko pameten, ter ne odstrani hleva od gostilne, ker s tem vendar goste odganja. Upamo, da bo g. Stibernik to uvidel ter odstranil to nečednost. V slučaju, da tega ne stori, bomo primorani storiti druge korake.

zg **Kresovi v zagorski dolini.** Kakor je znano, je papež ukrenil, da se naprej praznuje kresna nedelja. Tako so tudi najbrž naši duhovni agitirali, naj bi se kresovi zažigali v soboto zvečer. Res smo zapazili v hribih nekaj kresov. Nasprotno je pa na kresni večer veliko več kresov gorelo, kakor druga leta. Li ni bilo to nalaščno nasprotovanje? — Ne bi beležili tega, ker se v take stoletne šege posega, ter hoče to veselje naši mladini iz srca odpraviti. Veselilo je nas, da je bilo toliko kresov v zagorski dolini in veselilo bo nas tudi, če se bode dne 4. julija na čast sv. Cirilu in Metodu zažigali kresovi.

zg **Kolavdacija novega mostu** bo dne 8. julija. Torej vendar že enkrat. Čudimo se, da se toliko časa niso mogli

gospodje pri deželnem odboru odločiti. Mogoče jim je dala preveč posla gospodična Kamila Theimerjeva?

Ostali slovenski kraji

o **Loke pri Zid. mostu.** V zadnji številki »Sl. Doma« je bil dopis iz Loke o loški Marijini družbi, kako lepo nazaduje. Zdaj pa morem tudi jaz potrditi. G. župnik, ki bi se namesto z Marijino družbo pečal in bolj v redu imel, se peča raje s posojilnico, ki mu menda več nese. Pred kratkim sta se dve Marijini hčerki tako daleč zmotili, da zdaj zibljeta. Res prav lepo napreduje Marijina družba na Loki. Ravno pred par dnevi sem slišal neko Marijino hčerko, ko se je izjavila proti predsednici, ki jo je spravljala v samostan, jaz nočem iti v samostan, ker jaz nisem taka kot mislite, meni ne diši kloster, ampak fant. Amen.

o **Loke pri Zid. mostu.** Želimo, da bi skoro prišli nekdanji Kristusovi apostoli, ki se niso s posojilnicami pečali, kakor to delajo naši duhovniki. Vprašamo se, ali za našega župnika ne velja papeževa prepoved, da duhovniki ne smejo upravljati gospodarskih podjetij? Ali je v naši škofiji izjema?

o **Iz Trsta.** Volitve v občinski zastop, oziroma v deželni zbor tržaški so malone že izvršene. Izmed 80 zastopnikov jih bodo imeli slovenski narodnjaki 12, italijanski liberalci ali nacijonalci 61 in socialisti 7. Ti zadnji so izgubili 3 mandate, katere so pridobili Italijani. Klerikalci se kot taki volitev niso udeležili. Je pač grozdje še prekislo. V tržaški okolici je število italijanskih glasov zelo naraslo, tako da je treba v prihodnjich skrajnega navora in neumornega dela, ako nočemo, da nam Italijani ne pridejo na naš prag. Pri Sv. Ivanu, n. pr., je bila razlika samo okroglih 20 glasov in to si je treba dobro zapomniti. Res je, da se tja naseljuje mnogo italijanskih rodbin in da se mesto širi, a vendar menimo, da je glasovalo z Italijani mnogo naših, kar bi ne smelo biti in kar je, če je res, obžalovanja vredno. — Zatorej neumorno na delo že sedaj za prihodnje volitve!

o **V zgoniški občini na Krasu** so klerikalni agitatorji pri zadnjih občinskih volitvah največ motili bližnje Križane s tem, da bode klerikalni občinski zastop, če bo izvoljen, prispeval za kriškega poljskega čuvaja, ki straži Križanom polje, kar ga spada pod Kras, gotovo vsoto. Več mesecev je že, kar novi občinski zastop deluje, a Križani morajo kljub temu do sedaj sami odrajtovati poljskemu čuvaju letnih 400 kron (za naprej ne vemo), le občina Nabrežina, ki je v naprednih rokah, prispeva za dotičnega čuvaja letnih 100 K. Tako je in nič drugače. Zapomniti si je treba enkrat za vselej, da klerikalcem ne gre vere, pa jim ne gre.

o **Dne 30. t. m. se prične v Gorici** porotna obravnava v zadevi Finžgar - Rozina. Kakor je »Slov. Dom« že poročal, bo

Finžgarja branil dr. Franko, Rozino pa dr. Fran Gabršček. Razprava bo trajala približno cel teden. Vse je radovedno, kako se razprava konča.

o **Deželni uradnik** Adriano Gaides je bil pret. dni aretiran v Gorici, ker je imel razmerje z dečki v laškem konviktu. Poleg njega so aretirali še obč. tajnika v Terzu Marija Degrassi, ki je bil poprej prefekt v konviktu. Res lepe reči se godijo v tem konviktu.

o **V Gabrovici pri Komnu** je bil 22. t. m. ustanovni občni zbor N. D. O. Znano je, da je v Gabrovici, zlasti mnogo zidarjev in drugih rokodelcev. V tej vasi se nahaja tudi obrtna šola za zidarsko obrt. Sploh se prebivalstvo tu jako pridno giblje na narodno - napredni podlagi. In tako je prav. Kraševci, pogum.

o **Eveleth Minn. Amerika.** Preselil sem se v Ameriko, ker sem mislil, da se bom rešil klerikalne bisage, toda tudi tukaj ni dosti bolje. V Clevelandu sem šel v hrvaško cerkev in opazoval. Prišel je debeluhast duhovnik in najprej prečital imena vseh onih dobrotnikov, ki so darovali po en dolar. Potem je prišel mežnar s skledo v roki in poleg njega duhovnik s knjigo, v katero je zapisal vsakega, ki je daroval en dolar. No, dobil jih je precej. V Minnesoti sem šel v slovensko cerkev. Obstal sem pri vratih, pa pride mežnar in mi reče, naj grem sedet. Storil sem to, toda britko sem bil razočaran, kajti plačati sem moral za črtit ure okrog 50 vinarjev. Še to vero, ki sem jo prinesel s seboj, bom zgubil, ko je vse na prodaj in mora človek plačati, če gre v cerkev. Prihodnjič kaj več. F. M.

Gospodarstvo.

Nekaj besed o pridelovanju krme.

Naše pridelovanje krme zaostaja še zelo daleč za drugimi bolj naprednimi kraji. Dasi imamo v naših krajih po večini povsod dokaj travniškega sveta, vendar še ta ni tako izkoriščen kot bi moral biti. Z eno besedo povedano: naši travniki se nahajajo skoro dandanes še vedno na taki stopinji kot so bili pred davnimi leti.

Ni za nas vseeno, ali pridelamo nekoliko manj ali več krme. Čim več pridelamo, toliko več živine lahko redimo in kolikor več imamo živine, toliko več lahko pridelamo gnoja, s katerim lahko dosežemo zopet boljše pridelke.

Le pogledjmo nekoliko naše travnike. Sam mah in plevel jih je ponekod, živini pa včasih skoraj nimamo kaj pokladati. Če bi vse naše travnike tako obdelovali, kot jih obdelujejo drugod n. pr. v Švici in na Danskem, bi se naša živinoreja za polovico povzdignila. Zato moramo tudi mi naše travnike malo obdelati, kar bi se reklo z drugimi besedami: stare in slabe travnike

treba spremeniti v dobre, v nove. Vsak bi pač lahko spredel, da od slabega travnika ne moremo dobiti dovoljnega pridelka, dočim dobimo lahko od dobrega bogat pridelek. V splošnem se pridelka na slabem travniku na 1 hektaru (1 in $\frac{3}{4}$ orala) 20 do 30 kvintalov suhe krme, dočim se pridelka na dobrem 40—60 kvintalov, tedaj za polovico več. To pa v gospodarstvu ni mala razlika in tisto delo, ki ga imamo s tem, se nam obilno poplača.

Kako pa lahko dosežem boljše uspehe pri pridelovanju krme na travnikih, bo marsikdo vprašal. Rekel bo: saj sem svoje travnike dobro pognojil, pa kljub temu nisem imel toliko večjega pridelka. Odgovor na to je prav lahek. Travnike se da zboljšati najlažje na ta način, da se jih predela, kar se stori s tem, da se jih preorje in sicer jeseni, da ostane zemlja čez zimo v surovi brazdi, da na ta način pozebejo plevelne korenine. Potem se mora dobro pognojiti in spomladi z brano prevleči in nasaditi kako okopavino: krompir ali peso. Drugo leto pa se seje na oni prostor oves, med katerega je osejati travna in deteljna semena. Oves je potem pokositi za zeleno krmo, kakor hitro pride v latje. Na tak način obdelan travnik se dokaj zboljša, ker pride z oranjem spodnja prst na vrh in tedaj tudi v večjo dotiko z zrakom in postane na ta način bolj rodovitna.

Seveda ni povsod mogoče predelati travnikov na ta način. Kjer taka predelava ni mogoča, tam pa se lahko skuša doseči boljše pridelke s skrbnim obdelovanjem, posebno na gnojenje se ne sme pozabiti, ali pa v krajih, kjer se travnike lahko namaka, s pravočasnim namakanjem. Pa tudi drugega dela je dosti na travnikih, to posebno spomladi. Mah je po naših travnikih razširjen čez in čez, travniško brano pa razen boljših posestnikov le malokdo pozna. Travnikiški plevel, ki je tako razširjen po naših travnikih, kdo pač skrbi za njegovo zatiranje? Zopet razen nekaj boljših gospodarjev nihče. Dela tedaj čez glavo, samo da bi ga mogli vsega izvršiti. Brez dela pa ni jela, pravi že star pregovor, ki je tudi tukaj tako na mestu, da niti bolj biti ne more.

V prihodnjih številkah »Slov. Doma« homo spregovorili nekoliko več o pridelovanju krme, posebno z ozirom na napravo novih travnikov, katera dela so pri nas še zelo malo znana, dočim se drugod vrše že splošno.

Gorenjski.

gs **Snetivost** se zabrani, ako se seje neokuženo seme ali ako se okuženo seme razkuži. Razkuži pa se ga z namakanjem v raztopini modre galice. Na 100 l vode se vzame 1 kg modre ali bakrene galice, v tej raztopini se namaka žito kakih 12 ur, nato pa precej posuši.

LISTEK.

V smrtnem strahu.

Doživljaji na morju.

»Dožive se ure, ki nas veljajo leta našega življenja, ki bi jih za nobeno ceno ne hotel še enkrat preživeti,« je dejal vpokojeni kapitan Mandič ter udaril z roko ob mizo, kakor bi hotel potrditi svoje besede.

»Gotovo ste sami doživeli take ure,« se je oglasil mlad pomorščak.

»To se razume,« je odgovoril kapitan Mandič, »in ta dogodek Vam ne bom zamolčal, ampak takoj povedal.

Bil sem kapitan novozgrajenega Lloydovega parnika »Dubrovnik«, ki je bil prvič namenjen iz Trsta v Ameriko. Parnik je bil v vseh prostorih napolnjen z blagom in poleg tega je bilo na njem 860 ljudi in sicer 710 potnikov ter 150 mornarjev. Za vse te ljudi in za dragoceno blago ter ladjo sem bil jaz kot kapitan odgovoren.

Družba prvega razreda je bila jako ljubeznjiva in vesela in naloga, ki sem jo imel kot predsednik obedov, je bila lahka, saj so ljudje sami skrbeli, da so se dobro zabavali. Med temi potniki sem si takoj dobro zapomnil nekega moža, ker sem ga spoznal za Albanca in ker mi je takoj prvi dan namenoma prišel nasproti. Zvedavo me je pogledal in v njegovih očeh je bilo nekaj silnega, kajti nehote sem ga vprašal: »Ali želite kaj od mene?« Nato me je še trenotek pogledal, mi hitro obrnil hrbet in odšel brez vsake besede.

To obnašanje je bilo na vsak način čudno in ko smo pri obedu sedeli, sem nehote z očmi poiskal dotično osebo in jo tudi našel. Sedel je na skrajnem koncu mize. Bil je kakih 40 let star, širokopleč, visok in močan. Male oči so se zvito bliskale izpod obrvi in surov izraz njegovega obraza mi ni prav nič ugajal. Videl sem, da med jedjo ni z nikomur govoril.

V imeniku potnikov sem našel, da se imenuje Kemal Bajo in da je doma iz albanskega mesta Kroje. Še bolj čudno se mi je zdelo, ko sem ga drugi dan našel pred vrati svoje kajute. Držal je že roko na kljuki, da odpre vrata. Ko me je videl prihajati, me je zopet nekoliko časa motril, kakor zmešan in nato odšel.

Nekega dne smo imeli slabo vreme. Stal sem s prvim častnikom ladje Bajničem na poveljniškem mostu ter sam vodil vožnjo. Bajnič me je pri tem opozoril na nekega potnika, ki je kljub slabemu vremenu sempatja hodil in se izpostavljaj močnemu vetru. Ta potnik je bil zopet Kemal Bajo. Večkrat je obstal, sam s seboj govoril, grozeče dvignil pest ter jo stresal proti nekemu nevidnemu sovražniku.

»Kakor je videti, mož ni pri zdravi pameti,« je dejal Bajnič.

»Prav imate,« sem odgovoril. »Mož je najbrže umobolen. Saj tudi z nikomur ne občuje. Neprijeten mi je tudi zato, ker je hotel iti v mojo kajuto, a se potem premislil ter se mi tudi umaknil, če sem ga hotel nagovoriti.«

Bajnič se je nasmehnil: »To so menda njegove posebnosti. Tudi mene je že trikrat ustavil. Nenadoma je prišel k meni ter rekel: »Govoriti moram z Vami, nujno govoriti,« in ko sem stopil na stran z njim, je odšel z besedami: »Saj ni nič, zmotil sem se.« Čuden patron!«

»Opozorite našega zdravnika nanj,« sem rekel.

»Saj sem to že storil,« je odgovoril Bajnič, ki je res na vse mislil, ne da bi mu treba ukazati, »toda zdravnik je mnenja, da ni umobolen, ampak le čudak, nekaj posebnost, ki ni nevaren.«

Na ta pogovor sem se spomnil drugi dan — bili smo sredi Atlantskega oceana —, ko je nekdo potrkal na moja vrata in je vstopil Kemal Bajo. Sedel sem ravno pri pisalni mizi in pregledaval neke račune.

»Govoriti moram z Vami, kapitan,« je rekel precej dobro hrvaško, »v prav nujni zadevi. Rad bi imel pa pričo pri tem pogovoru. Prosim, pokličite prvega častnika, do njega imam zaupanje.«

Pozvonil sem in ukazal služabniku, naj pokliče Bajniča, nakar je Kemal zadovoljno priklimal z glavo. Bajniča sem tudi zato poklical, ker nisem hotel biti sam z blaznim človekom.

Bajnič je prišel in se trenotek zasmehnil, ko je videl Kemala sedeti poleg mize.

»Sedite, Bajnič,« sem dejal, »ta gospod ima nama nekaj povedati.«

Bajnič je sedel in vprašujoče pogledal Albanca.

Ta je vzel uro iz žepa, jo pazno pogledal ter nato s hripavim, negotovim glasom rekel:

»Jutri opoldne ob 12. uri ne bo več te ladje in noben človek, ki je na nji, ne bo več živel.«

Pomenljivo sva se spogledala z Bajničem in nato sem odgovoril:

»Nepotreben strah imate, gospod Kemal. Mirno, kot zrcalo gladko morje imamo in ladja je nova in varna.«

Kemal je zaničljivo mahnil z roko.

»Jaz se ne bojim,« je rekel, »jaz že ne, to je gotovo. Sicer bi peklenskega stroja ne spravil na ladjo in ta bo jutri eksplodiral.«

Zdi se mi, da moj in Bajničev obraz nista izgledala duhovito, ko je nama Kemal to razkril.

»Kje imate ta peklenski stroj?« sem končno vprašal le, da nekaj povem.

»V skladiščnem prostoru leži in njegova ura je tako uravnana, da bo jutri ob 12. uri opoldne eksplodiral. V zaboji je 20 funtov pikrinove kisline in ta ima nekako tak učinek, kakor 80 funtov dinamita.«

»In Vi ste sami dali poklenski stroj spraviti na ladjo?«

Kemal je pokimal z glavo, kakor bi šlo za najnedolžnejšo stvar na svetu. »Po neki spedijski tvrdki sem dal zaboj, namenjen v Novi York, spraviti na ladjo in sem z lastnimi očmi videl, kako so ga spustili v spodnje skladiščne prostore. Na zaboji je naslikan kozarec in napisano »Pazite!« Tudi zavarovan je s 500 kronami. Saj sem ravno hotel, da se z zabojem previdno ravna, da bi se peklenski stroj poprej ne razletel.«

»In zakaj nama zdaj to poveste?«

»Ker mi je že žal. Drhtel sem v blaženosti, da bo oseba, ki sem jo hotel umoriti in je tukaj na ladji, z menoj skupaj umrla. Toda drugih ljudi mi je zdaj žal. Danes po noči sem imel čudne sanje, ki jih pa nočem povedati, ker bi jih ne razumeli. Jaz sem namreč čuden človek, ki občujem z nadnaravni bitji.«

»Hvala Vam za poročilo,« sem rekel le da sem nekaj odgovoril, »ali imate še kaj drugega na srcu?«

»Ne,« je rekel Kemal in vstal, »samo priporočal bi Vam, da vržete peklenski stroj v morje, kajti lahko se zgodi, da še poprej eksplodira kakor jutri opoldne.« Nato se je priklonil in odšel iz kajute.

Z Bajničem vse se vprašujoče, dvomljivo spogledala.

»Mož nori,« je naposled rekel Bajnič.

»Popolnoma pri zdravi pameti gotovo ni. Toda možno je, da je to res, kar je povedal?«

Bajnič je skomizgnil z rameni.

»Lahko je res,« je odgovoril. »Zakaj ne bi norec spravil peklenski stroj na ladjo, da bi jo ugonobil? Ogledati moramo vseeno to stvar.«

»Saj sami veste, Bajnič, kaj to pomeni. Ladja je napolnjena z blagom. Da najdemo dotični zaboj, potrebujemo več dni. Posamezne kose moramo spraviti iz spodnjih prostorov in jih nakopičiti na krov. Pomislite kako bi se potniki razburili radi tega. Ako ljudje zvedo, da je peklenski stroj na ladji, ki bo jutri opoldne ali še morda poprej eksplodiral, bo nastala strašna panika. To bi bilo še strašnejše kakor eksplozija sama.«

»Nekaj se pa le mora storiti,« je menil Bajnič, »kar zanemariti ne moreva odkritja tega Albanca.«

»To res ne gre,« sem odgovoril. »Poprej morava pa moža še izprašati.«

Bajnič je hitel iz kajute in se skoro vrnil s Kemalom.

»Vedel sem, da me boste potrebovali,« je dejal Albanec, »zato sem ostal v bližini kajute.«

Rekel je to tako mirno in pametno, da bi noben človek ne mislil, da je ta človek nor.

Vprašal sem ga: »Ali načete malo natančneje povedati, kaj Vas je napotilo, da ste spravili peklenski stroj na ladjo in da nameravate pogubiti toliko nedolžnih ljudi?«

»Ko sem se pripravljaj za to stvar in spravil stroj na ladjo,« je odgovoril Kemal, »nisem bil pri pravi pameti. Razsajalo je v meni kakor v ognjeniku. Ali sta že poskusila, kaj je to ljubosumnost in zametovana ljubezen, gospod kapitan in gospod Bajnič. Če tega ne poznate, potem tudi ne veste, česa je zmožen človek, ki ga te strasti obvladujejo. Mi Albanci v svojih gorah smo čuden narod. Pri nas so strasti hude in trajne, sovraštvo je večno in maščevanje brez ušmiljenja, odpuščanja sploh ne poznamo. Morda je neumnost, da vse to povem, saj samega sebe oropam največjega užitka, če vem: zdaj umre ona z menoj, ta ničvrednica, ki me je prezirala, ki je zametavala mojo ljubezen in me žalila!«

»Ta ženska je na ladji?« sem vprašal. »Da, s svojim možem,« je odgovoril Kemal. »Z lopovom, ki mi jo je vzel. A jaz sem jo ljubil, tako globoko in iskreno, kakor le more človek ljubiti. Ona me je pa zaničevala in se norčevala iz mene.«

»Ali nama lahko poveste njeno ime?« sem vprašal dalje, še vedno v dvomu, ali imam opraviti z norcem ali s človekom, ki ga hude strasti ovirajo, jasno misliti.«

»Ne,« je odgovoril Kemal in male oči so se mu jezno zablistale, »ne bom je imenoval. Nihče ne sme izvedeti skrivnosti nego jaz in ona, ničvrednica, ki me je prezirala. Toda drugi ljudje ubogi, nedolžni ljudje! Duh mojega očeta se mi je ponoči prikazal in mi ukazal, naj grem k Vama in vse povem, da ne bodo nedolžni trpeli. Očetov duh mi je rekel, da bo strašno maščevanje zadelo žensko, ki me je zavrгла in zaničevala.«

»Rekli ste, da ste videli, ko se je peklenski stroj v Trstu naložil na parnik?«

»Da, bil sem na ladji in videl, ko je zaboj dospel in ko so ga spustili skozi srednja vrata v spodnje prostore.«

»Kako velik je zaboj?«

Kemal je pokazal na pisalni mizi približno dolžino, višino in širino zaboja. Bil je primeroma majhen, torej ni mogel čisto spodaj ležati, ker se manjši zaboji zgoraj nalagajo, večji pa spodaj, da manjših ne potro.

»Bajdič, pojdite in gospod naj Vam približno pokaže mesto, kjer misli, da leži zaboj,« sem rekel in nato sta Bajnič in Albanec naglo odšla.

Sam sem šel ven na poveljniški most ter strmel v širno morje, ne vedoč, kaj naj počnem. Toliko mi je bilo jasno: glavna stvar je bila, da molčimo in strogo varuje-

— ano tajnost. Če je bil ta Kemal norec, je bilo v mojo korist, da molčim in da se ne osmešim, če razširjam neresnično govoricco. Kdo mi pa da zagotovilo, da se ne bodo moji lastni ljudje, ako se razširi po ladji govorica o peklenskem stroju, uprli, se polastili čolnov ter ladjo zapustili. Kaj, ko bi potem ladja brez moštva mirno ležala na morju in prav gotovo šla v pogubo? In če bi tudi govorica ne bila resnična, v kakšno luč bi potem prišla naša družba?

Torej molčati, za vsako ceno molčati! Toda storiti je bilo treba vse mogoče, da najdemo zabojo.

Četrto ure so me mučile najbolj mučne misli, ko me je Bajnič zopet poklical v mojo kajuto, kjer sta me z Albancem pričakovala.

(Konec prih.)

Razno

* **K umoru turškega vezirja Mahmuda Šefketa paše.** Štirje udeležniki pri umoru turškega velikega vezirja Mahmuda Šefketa paše so se vkrcali v Carigradu na parnik »Srbija« in so se odpeljali pod angleškim varstvom v Pirej, odkoder so šli na Ciper. Trije izmed teh so sinovj Kiamila paše, četrti pa je posinovljenec Esada paše. Vsi štirje odločno zanikajo, da bi se bili udeležili umora velikega vezirja. Tudi princ Sabbah Eddin, o katerem se je raztrosila govorica, da je bil zapleten v zaroto proti vezirju, te vesti odločno dementira. Vojaški guverner v Carigradu je objavil listino onih, ki so jih oblasti prijele in odpeljale v Sinope, češ, da poskušajo z govori in s pismi razburiti carigradsko prebivalstvo in tvorijo s tem veliko nevarnost za mesto. Med temi izgnanci je čez 60 uradnikov, 7 odvetnikov, 8 časnikarjev, več zdravnikov in profesorjev, 19 tujcev, 150 turških malih trgovcev in obrtnikov, dva brigadna generala v pokoju, en polkovnik in 10 nižjih častnikov. Nemiri, ki so se razširili po Carigradu so našli odmev tudi po drugih mestih in tudi po Mali Aziji. Povsod se vrše obsežne aretacije, vsi aretiranci bodo prišli pred vojno sodišče.

* **Vsaki 12 sekund eno pišče.** V Port O' Konor, v Texasu, inajo valilni stroj, v katerem se izvali povprečno na dan 7200 piščet, t. j. vsaki 12 sekund po eno. Podložiti se more naenkrat v valenje 150.000 jajec. In vendar ta valilnica ni največja na svetu; kajti v Petalumi (Kalifornija) se nahaja umetna valilnica, ki sprejme 165.000 jajec naenkrat v valenje. Karakteristično pri valilnici v Port O' Konor je to, da rabi primeroma silno malo prostora za to kolosalno napravo in sicer 5'5 × 17'. Pri navadnih valilnicah bi se vporabilo 15krat večji prostor. Toliko prostora prihrani s tem, da stavijo jajca na police, ki so zlo-

žene druga vrhu druge tako primeroma, kakor v predalih razne črke v tiskarni, katere sestavljajo potem črkostavci. S posebno pripravo more en sam delavec obrniti mahoma 10.000 jajec in v 2 minutah 100.000. Razume se, da morajo imeti ta jajca vedno enakomerno temperaturo. Pa tudi ventilacije ne sme manjkati. — Ventilator je težek 300 kg in potrebuje, da funkcionira 14 konjskih parnih sil. Ker se potrebuje za uspešno valjenje tudi primerne mokrote, zato obstoje tudi v to svrhu potrebne priprave. — Kdo bi si mislil, da obstoji kaj takega na svetu. — Na celém svetu se res vse dobi.

* **Najdaljši dnevi v Evropi.** Najdaljši dan v Evropi ima mesto Reykjavik na Islandu. Tam je veselo ves dan, ki traja dalj nego tri in pol meseca. Potem pride na vrsto mesto Bardo, ki leži na varangerskem fjordu na Norveškem, kjer traja dan od 21. maja do 22. julija. V švedskem mestu Torenau traja najdaljši dan 21 in pol dneva, najkrajši pa dve in pol ure. V Petrogradu in v Tobolskem v Sibiriji traja najdaljši dan 19 ur, najkrajši pa 5 ur. V Stokholmu in v Upsali je najdaljši dan 18 in pol ure dolg, najkrajši pa 5 in pol ure. V Londonu in v Berlinu traja najdaljši dan 17 in pol ure.

* **Obsojen katehet — zaradi oskrumbe otrok.** Bivši katehet v Trutnovu in farni administrator pater Anton Šturm je oskrnil v šoli več otrok. Svoje svinjarije je uganjal delj časa nemoteno, ker so se ga otroci bali, deloma pa so se tudi sramovali pripovedovati take svinjarije. Končno pa je le prišla zadeva na dan in katehet je, ko je uvidel, da mu postajajo tla vedno bolj vroča, pobegnil v Švico, odkoder je nameraval uiti zaslužen kazni v Ameriko. V Švici pa si je premislil in v dobri veri, da se mu ne zgodi kot takemu nič, in da se bo dalo s pomočjo klerikalnih pristašev vse zakriti, se je vrnil v Trutnov. Tam so ga prijeli in zaprli. Uvedla se je dolgotrajna, mučna preiskava, ki je razkrinkala kateheta patra Šturma kot pravega svinjarskega kozla v zelniku. Pri obravnavi, ki se je vršila v sredo, je bil ta vzor katehet in oboževanec klerikalnega starega in mladega ženstva obsojen na 7 mesecev težke ječe.

s **Vse lahko pokvari** slab kavni pridaček; dober kavni pridaček pa napravi okusno in dobro kavo. Zaradi tega rabijo vse naše gospodine samjo dober kavni pridaček, t. j. Kolinsko kavno primes, ki si je zaradi svoje izvrstne kakovosti pri njih priborila največjo priljubljenost. Kolinska kavna primes ima pa tudi še to dobro lastnost, da je pristno domače blago, edino te vrste sploh. Ne moremo drugače, nego da Kolinsko kavno primes toplo priporočimo; pripominjamo pa, da jo pri nakupu treba strogo paziti na varstveno znamko »Sokol«!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 21. junija 1913.

Dunaj: 31, 18, 32, 34, 81.

Dvignjene v sredo, dne 25. junija 1913.

Brno: 70, 66, 3, 19, 71.

Gradec: 36, 45, 19, 49, 77.

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južno! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima **Moč!** ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šteč. 109, Josefstadt-terstrasse šteč. 25, Radetzkyplatz šteč. 4. V Gradcu: Sackstrasse šteč. 4.

Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Lastna lovarna
ur v Švici
1887
Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** "zastoj"
1912
Fr. Čuden, Ljubljana.